

Nr 144.

Av herr **Svenson, Ernst**, *angående tullfrihet för vissa konstgödselmedel.*

En genomgående princip för svenska tulltaxebestämmelser med avseende på konstgödselmedel har varit, att dessa skola vara tullfria. Under senare år har konstgödselindustrien emellertid gjort raska framsteg, detta särskilt i Tyskland, och ett flertal nya konstgödselmedel ha förts i marknaden, av vilka flertalet hänföras till tulltaxerubriker, enligt vilka tull skall erläggas. Uppenbart synes vara, att detta förhållande har sin grund däruti, att utvecklingen inom konstgödselindustrien och på konstgödselmarknaden ej kunnat förutses vid tulltaxans uppgörande och att de nya konstgödselmedlen därför ej finnas upptagna under avdelningen »konstgödsel».

Detta torde exempelvis vara fallet med konstgjort urinämne, vilket nu hänföres till tulltaxans nr 1259, vilken innefattar kemisk-tekniska preparat, ej särskilt nämnda. Tullen å dessa utgör 15 % av värdet. Ett annat gödselmedel, vilket går under namn av diammonphos (diammoniumfosfat) och innehåller 20,6 % kväve samt 52,5 % vattenlöslig fosforsyra, torde nu hänföras till tulltaxans nr 1135 och belastas med en tull av kr. 1:50 pr 100 kg. Slutligen finnes en grupp av sammansatta gödselmedel eller blandgödselmedel, vilka samtliga ha en större eller mindre halt av ammoniumnitrat och till följd därav tullbehandlas såsom ammoniumnitrat med en tull av 10 öre pr kg., vilken torde helt förhindra deras införsel och användning såsom gödselmedel i Sverige. Hit höra följande:

Leunasalpeter, en blandning av ammoniumnitrat och ammoniumsulfat, med 26 % kväve, varav ungefär $\frac{3}{4}$ såsom ammoniakkväve och $\frac{1}{4}$ som nitratkväve;

Kaliammonsalpeter, innehållande 25 % kali och 16 % kväve, varav ungefär $\frac{1}{2}$ såsom ammoniak- och $\frac{1}{2}$ som nitratkväve;

Kalkammonsalpeter, innehållande 20,5 % kväve, varav hälften som ammoniak- och hälften som nitratkväve;

Nitrophoska, vilket innehåller såväl kväve som kali och fosforsyra. Av detta gödselmedel finnas olika märken, vart och ett med sin bestämda halt av de tre växtnäringsämnen.

Ehuru man ej för närvarande kan avgöra, vilken betydelse dessa nya gödselmedel kunna komma att få för det svenska jordbruket, måste det enligt vårt förmenande anses vara av vikt, att några hinder ej stå i vägen för deras utnyttjande inom lantbruket. Det är också mycket sannolikt, att ytterligare framsteg komma att göras inom gödselmedelsindustrien, och önskvärt vore, att tulltaxan så avfattades, att nya gödselmedel, allt efter som de föras i marknaden, kunde tullfritt införas. Det synes också påtagligt, att flera av de ovan berörda gödselmedlen i vissa avseenden äga företräden framför andra. Så kan beträffande Leunasalpeteren anföras, att den genom sin halt av kväve i såväl snabbt verkande som i mera varaktigt verkande form på ett bättre sätt tillgodoser flera kulturväxters behov av växtnäring under olika delar av vegetationsperioden, något som även gäller beträffande kaliammonsalpeter, kalkammonsalpeter och nitrophoska. I många fall och då allsidig gödsling bör förekomma är det också en fördel att kunna inköpa ett gödselmedel, som i sig innehåller de olika växtnäringssämnena. Dels behöver lantmannen då ej hava omsorgen om blandningens utförande, dels äro dessa sammansatta gödselmedel så starkt koncentrerade, att en betydligt mindre kvantitet därav behöver hemtagas, varigenom kostnaderna för frakt samt arbetet med spridningen blir väsentligt mindre än om de olika växtnäringssämnena skola inköpas i skilda gödselmedel.

För erhållande av blandgödsel äro lantmännen visserligen icke endast beroende av import från utlandet, enär sådan, om ock i annan sammansättning, tillhandahålles även av svenska tillverkare. Det synes emellertid icke lämpligt eller önskvärt, att prissättningen å densamma på grund av höga tullar är beroende av enstaka tillverkare. På detta liksom på andra områden bör konkurrensen få tillfälle att göra sig gällande, och det synes sannolikt, att om möjlighet för tullfri import förefinnes, lantmännen kunna få köpa dylika gödselmedel till billigare pris.

Något skäl för bibehållande av tullen å konstgjort urinämne förefinnes, såvitt oss bekant, icke, då denna tull ej torde ha betydelse för någon svensk industri. Huruvida borttagande av tullen å diammoniumfosfat samt å de sammansatta gödselmedel, som innehålla ammoniumnitrat, kan få någon menlig inverkan för svensk industri, undandrager sig bedömande. Tullen å ammoniumnitrat torde emellertid huvudsakligen motiveras därav, att det är av intresse för landet, att en inhemsk fabrikation av detta för sprängämnestillverkningen viktiga råmaterial förefinnes. Det synes emellertid, som om de förut berörda blandningarna ej skulle kunna utnyttjas för en sådan industri. Man kan även tänka sig en föreskrift, att halten av ammoniumnitrat ej får överstiga viss procent för att tullfri import skall beviljas.

Av vikt är emellertid, att ovan nämnda och andra liknande varuslag, då de äro avsedda att användas såsom gödselmedel, ej bli tullbelagda. Vid en ändring av tulltaxan i syfte att uppnå tullfrihet synas de samtliga kunna inryckas under tulltaxans rubriknummer 1227. Då flera av desamma inne-

hålla en högre halt av ammoniumnitrat än som där angives såsom högsta tillåtna i fråga om kalksalpeter, nämligen 10 %, torde sistnämnda begränsning samtidigt böra utgå.

På grund av vad sålunda anförts hemställes,

att riksdagen behagade besluta, att tulltaxans rubriknummer 1227 må erhålla följande lydelse:

»1227. Chilesalpeter (natriumnitrat); norgesalpeter och annan kalksalpeter (kalciumnitrat); konstgjort urinämne; stassfurtersalter, ej särskilt nämnda, även raffinerade; tomasfosfat och omalen s. k. tomasslagg; diammonphos (diammoniumfosfat); leunasalpeter; kaliammonsalpeter; kalkammonsalpeter samt nitrophoska och andra liknande blandningar, *fria.*»

Stockholm den 21 januari 1929.

Ernst Svenson.